

([Мејплкрофт](#) , 23. 2. 2011)

Према најновијој ранг-листи 163 земаља, велике европске економије, укључујући Француску, Немачку, Италију, Шведску и Велику Британију, налазе се у највећем фискалном ризику због тога што им становништво стари, као и због значајног нивоа (државног) дуга и високих јавних трошкова за здравство и пензије [\[1\]](#) .

Фискални индекс ризика (The Fiscal Risk Index), појам који је увела и развила Мејплкрофт (Maplecroft), фирма за анализе и класификације, указује на државе које ће запасти под све веће економске притиске током следећих година услед ниског природног прираштаја, очекиваног високог узраста становништва и обавеза државе да води бригу о остарелом становништву.

Овај индекс се израчунава узимајући у обзир осам индикатора: однос броја издржаване деце и старих особа у периоду 2010–2050; учешће у запослености особа старијих од 65 година; БНД; задуженост; и јавни трошкови на пензије, здравство и образовање.

Једанаест од 12 светских држава за које се процењује да имају “изузетно висок ризик“ су европске: Италија (1), Белгија (2), Француска (3), Шведска (4), Немачка (5), Мађарска (6), Данска (7), Аустрија (8), Велика Британија (10), Финска (11) и Грчка (12). Једина ваневропска држава која спада у ту категорију највишег ризика је Јапан (9).

Карактеристике држава “изузетног ризика“ су све старије становништво и високи јавни трошкови социјалне сигурности/старања. Мејплкрофт тврди да ће очекивано продужавање животног века вршити све већи притисак на јавне трошкове, јер ће се пензије морати исплаћивати све већем броју пензионера све дуже време, а све старије становништво ће бити све веће оптерећење систему здравства. Истовремено, у овим земљама све више опада број радно активног становништва – што значи да ће се плаћања пензијских доприноса смањивати.

Фискални ризик и одрживост јавних финансија европских земаља

Пише: Мејплкрофт
уторак, 01 март 2011 08:06

У Великој Британији данас је 25 старих особа на 100 особа у радно активном узрасту (25%). Предсказује се да ће то до 2050. порастати на 38%. Мада је та цифра висока, она потпуно бледи у односу на остале државе “изузетног ризика“ као што су Француска са 47%, Немачка са 59%, Италија са 62% - а на врху је Јапан са 74%.

У једном од извештаја ММФ-а из јуна 2009. сугерисано је да би фискалне импликације све старијег становништва могле да, што се тиче државних биланса, потпуно засене ефект недавне финансијске кризе, за коју се процењује да ће износити свега 11% од онога износа какви ће бити трошкови за све старије становништво.

Фискални индекс ризика 2011

Земља	Место на листи	Ризик
Италија	1	изузетно висок
Белгија	2	изузетно висок
Француска	3	изузетно висок
Шведска	4	изузетно висок
Немачка	5	изузетно висок
Мађарска	6	изузетно висок
Данска	7	изузетно висок
Аустрија	8	изузетно висок
Јапан	9	изузетно висок
Велика Британија	10	изузетно висок
Финска	11	изузетно висок
Грчка	12	изузетно висок

Шјобан Туој, стручњак Мејплкрофта, каже: „Фискална одрживост се обично сматра као

Пише: Мејплкрофт
уторак, 01 март 2011 08:06

одговорност влада да мудро руководе јавним приходима и расходима, строго водећи рачуна о томе да буду у стању да извршавају плаћања у будућности. Међутим, у земљама високог ризика, све је већа вероватноћа да ће се приватни сектор позивати да доприноси у облику пензија и приватне бриге о здравству. Ово може бити од пресудне важности за одржавање продуктивности у све старијој радној популацији, као и у снижавању одговорности државе у будућности.“

Без значајних промена, као што је повећавање пореза, или смањивање потрошње, државе ризикују да ће банкротирати. Једна таква промена је већ виђена у Великој Британији и Немачкој, где су на недавну иницијативу тих влада повишене старосне границе за одлазак у државну пензију, са циљем да се људи подстакну да дуже раде и тако олакшају притисак на јавне финансије.

Међутим, Европа има најнижу пропорцију економски активног становништва старијег од 65 година. Учешће тих људи узраста 65+ година на тржишту рада у државама “изузетног ризика“ се креће од 1,4% у Француској, до 11,7% у Шведској, а у В. Британији је 7,71%. То треба упоредити са просеком од 28% у свим земљама за које је израчунат индекс. Најважнији узроци овако ниском учешћу леже у финансијски подстицајима – као што су [ране] пензије, које одвлаче људе из категорије радног становништва, као и фактор који их одбацује – као што је [узрасна] дискриминација, што им ограничава прилике за запошљавање.

Професор Елисон Ворхерст, врховни шеф (CEO) Мејплхерста каже: „Владе држава `високог ризика` ће вероватно морати да се ослоне на приватне послодавце да им помогну у апсорбовању тих трошкова. У најмању руку, владама ће бити потребно да приватни сектор запошљава и дуже држи запосленим старије раднике, као и да им омогуће повољније пензијске аранжмане.“

Демографска ситуација у већини држава “изузетног ризика“ је још драматичнија услед њихове изложености глобалној рецесији која је утерала државне билансе у црвене цифре. То се најизразитије види у Јапану који се суочава са огромним изазовима због просечног укупног државног дуга од 203% БНП између 2006. и 2010, што је највише од свих држава у категорији “изузетног ризика“. Стандард и Пур је 27. јануара 2011 снизио кредитну вредност Јапана за један поен, на АА-, што је четврти ниво у рангу високих оцена – а све то због забринутости у вези са високим дефицитом државе и све старијем становништву.

Пише: Мејпкрофт
уторак, 01 март 2011 08:06

И у Великој Британији државни дуг је проблем – током последњих 5 година он се просечно кретао око 57% БНП. Међутим, раст му је био сталан – од 43% 2006. године, до 77% 2010. То само значи да ће додатни притисак све старијег становништва на јавне финансије вероватно имати већи ефекат и то још раније од очекиваног.

Извори података за израчунавање фискалног индекса ризика укључују податке УН, Међународне организације рада, ММФ-а и Светске здравствене организације.

Превео са енглеског **Василије Клефтакис**

[1] Прим.прев.: Ако је веровати подацима из *Политике* од 24. 2. 2011, сива боја на мапи света – вид. Ниже (Мејпкрофт “нема података”) за Србију је изузетно јарко црвено, јер по тим подацима, 1,8 милиона запослених издржава 1,6 милиона пензионера. То би био индекс од 88%, и по њему Србија побеђује (мада то није за слављење) и далеко надмашује све поменуте европске земље, као држава са “изузетно високим ризиком” – и то већ сада, а да не говоримо о 2050. години; ту и не рачунамо 780.000 незапослених и 750.000 прималаца социјалне помоћи, о којима се у овом чланку Мејпкрофта ништа не помиње.